

Titel: Overvågning af sangsvane <i>Cygnus cygnus</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A107	Version: 2	Oprettet: 14.03.2023
Forfattere: Thomas Eske Holm Aarhus Universitet	Gyldig fra: 20.04.2023		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 03.2023		
TA-henvisninger	DN01		

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode.....	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata.....	3
2.3.2 Observationer og overvågningskema	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskema	5
7 Oversigt over versionsændringer.....	7

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende sangsvane.

Sangsvane er en regelmæssig, men sjælden ynglefugl i Jylland, hvor den yngler i vådområder og mindre søer.

Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

2 Metode

Overvågning af sangsvane gennemføres af Miljøstyrelsens (MST) enheder gennem optælling af ynglepar beliggende i fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Overvågning af sangsvane er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der har til formål at følge udviklingen i artens yngleforekomst i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl.

På feltskemaet til overvågning af sangsvane (bilag 6.1) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Sangsvane eftersøges hvert andet år (ulige år) i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Overvågning af ynglefugle i felten gennemføres i perioden 20. april - 20. juni. Dage med vedvarende regn, tåge eller stærk blæst er uegnede til feltobservationer og skal undgås.

Lokaliteter, der undersøges for ynglende sangsvane, består af kendte ynglelokaliteter for arten samt potentielle ynglelokaliteter med konstateret forekomst af sangsvane. Potentielle ynglelokaliteter udgøres af større og mindre søer med veludviklet bredvegetation.

Ynglepar der observeres i forbindelse med overvågning af andre arter, uden for det fastsatte overvågningsvindue (20. april – 20. juni) kan medtages, hvis forekomsten kan henføres til sikre eller sandsynlige ynglepar.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse), teleskop (23-70 X forstørrelse) og drone. Derudover medbringes feltskema og skriveredskaber samt ArcGIS Collector eller lignende software/platform på telefon/felttablet eller ortofoto til positionering af observationer.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over relevante ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af den lokale viden i MST-enhederne især fra tidligere NOVANA overvågning suppleret i rimeligt omfang med viden om sangsvanes forekomst i Danmark herunder offentliggjorte artikler, atlaskortlægning, Arter.dk og DOFbasen, eller kontakter til lokale. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed og dato registreres i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltskema (bilag 6.1). Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Geodatastyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Sø 2 km sydøst for Glæde".

Arealet på lokaliteten, hvor arten eftersøges, indtegnes som polygon i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltkort (landkort eller ortofoto) til efterfølgende registrering i Danmarks Naturdatabase. Derudover registreres yngleforekomster i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltkort (landkort eller ortofoto). Såvel positive observationer som 0-observationer på egnede ynglelokaliteter registreres i Naturdatabase.

2.3.2 Observationer og overvågningskema

Ynglelokalitetens stednavn, ansvarlig myndighed for overvågningen og dato registreres i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltskema (bilag 6.1).

Områdets vådområder og søer gennemgås systematisk for ynglende fugle. I svært tilgængelige områder kan overvågningen suppleres med en manuel droneoverflyvning af yngleområdet, hvor reden og den rugende fugl eftersøges. Observationer af adulte sangsvaner markeres i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på feltkort med bemærkninger om adfærd og udseende, som indikerer at fuglen er i færd med en ynglecyklus. Ud fra de indsamlede oplysninger gives en samlet vurdering af, om der er tale om et sikkert eller sandsynligt ynglepar. Vurderingen noteres i feltskemaet (bilag 6.1).

Yngleforekomster opgives i sikre eller sandsynlige ynglepar. Definitionerne på disse kategorier følger med enkelte tilføjelser Grell (1998):

Sikkert ynglefund:

- Tydelig afledningsadfærd hos gamle fugle
- Fund af frisk brugt rede fra samme år
- Gamle fugle, der svømmer til og fra rede under omstændigheder, der tyder på, at reden er besat
- Øvrige omstændigheder, der tyder på, at en rede er besat
- Rede med æg eller friske æggeskaller
- Rede med unger eller dununger
- Ungeførende adulte fugle

Sandsynligt ynglefund:

- Fugle (eller par), der tilsyneladende hævder territorium
- Parringsadfærd
- Redebyggende fugle
- Fugle, der samler redemateriale

Hvis arten ikke yngler på den undersøgte lokalitet, skrives "0" under "Antal ynglepar i område (polygon)".

Det overvågede areal indtegnes i ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller på kort til digitalisering som polygon i Danmarks Naturdata.

3 Databehandling

Data fra ArcGIS Collector eller lignende software/platform eller fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for sangsvane i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalen).

Hvis lokaliteten har været overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. findes på Miljøportalens hjemmeside: <https://support.miljoportal.dk/hc/da/articles/360016562178-Natur-Vejledning-til-Naturappl-PDF-vejledning>.

Registreringer af sangsvane, som FDC-Bio måtte gøre under overvågnings- eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for Miljøstyrelsen og fremsendes senest ved årets udgang.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her:

https://ecos.au.dk/fileadmin/ecos/Fagdatacentre/DN01_Miljoestyrelsens_data_i_Naturdatabasen.pdf

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. – Gads Forlag. 825 s.

6 Bilag

6.1 Feltskema

Bilag 6.1 se næste side

BILAG 6.1	SANGSVANE feltskema	NOVANA
-----------	---------------------	--------

Version 2 gældende fra 20.04.2023

Stamdata	
Dato:	
Ansvarlig myndighed:	Inventør:

Kortdata
Stednavn:
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Danmarks Naturdata.

Overvågningsdata			
Antal ynglepar:			Bemærkninger
Sikkert	Sandsynligt	Par i alt	

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
2	14.03.2023	Intensiv 1	Den forrige version fra 2012 er opdateret fra Intensiv 1 til Intensiv 2. Diverse rettelser er desuden foretaget.